

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lugduni, M.DC.LI.**

§. 2. De virtute passiva.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

omnes alias huic parti informanti subiectum sensationis, ut patet in nutritione, in qua forma adæquata producit partem formæ sibi necessariò unitam, quam separatam producere non potest, non tamen requiritur hanc uniti omnibus partibus formæ adæquatæ, quæ ad illius productionem conducunt, sed tantum necesse est alicui immediatè uniti, & reliquis mediatè ratione huius.

9 Obiicies secundò. Anima producit visionem per actionem immanentem: ergo illa pars animæ cui visio non est immanens, non potest concurrere ad illius productionem: sed visio non est immanens parti animæ equinæ existenti in pede: ergo non potest hæc pars ad visionem concurrere. Respondeo animam producere visionem per actionem immanentem formaliter alicui parti animæ, & reliquis partibus, totique animæ denominatiuè ratione illius partis, cui est visio formaliter immanens, & ita secundum omnes potest concurrere ad visionem formaliter immanentem secundum omnes. Neque refert secundum omnes partes concurrere per modum principij vitalis, quia anima secundum omnes sui partes concurret per modum principij vitalis ad mutationem, cuius terminus non omnibus immediatè, sed aliquibus tantum unitur.

10 Obiicies tertio. Si anima secundum omnes sui partes concurreret ad visionem, sequeretur viuens maius corpore, perfectius videre alio viuente exiguo corpore prædito, & idem viuens imperfectius videre resecto ab illo brachio, quam illo retento, quia pauciores anima habet partes quàm existit brachio abscisso, ac quando, cum proprio brachio integrum perseuerat. Resp. Hanc obiectionem in rationalibus locum non habere, in quibus anima partibus caret; neque in reliquis viuentibus quidquam probare, quia viuens, quod plures partes animæ habet, habet plures materiæ partes, in quibus operationes exercet, & ita pars quælibet pluribus operationibus exercendis in diuersis partibus subiecti est intenta, & quod pluribus compartibus adiuvatur, plures adiuuat ad illarum operationes, exercendas; in quarum productione suam virtutem infumit, & intenta pluribus operationibus aliarum minorem virtutem habet ad proprias elaborandas, totidem enim, imò forsan magis propriæ virtutis impendit in alias animæ partes adiuuandas, quàm aliarum in suum auxilium experitur.

S. II.

De virtute passiva.

11 TERTIA CONCLUSIO. Etiam si dentur potentia superaddita, anima rationalis est immediatum principium passuum intellectus & volitions, & subiectum informationis, cui vniuntur intellectus, & volitio. Hæc conclusio probatur eadem ratione, quæ primam conclusionem probauit: Anima est principium formaliter intelligens, & amans: ergo intellectus, & amor illi formaliter vniuntur. Antecedens satis firmum est rationibus adductis conclusionem primam; Consequens constabit ex dicendis Controv. 5. Punct. 1. vbi probabo intellectum, & reliquas actiones vitales importare vniorem ipsarum ad subiectum vitaliter operans. Ex quo probatur has actiones uniti animæ; in ipsa esse tanquam in subiecto, ex quo educuntur, difficultate caret, quia absque fundamento distinguendum non est subiectum inhesionis, & informationis.

12 QUARTA CONCLUSIO. Hæ operationes ita subiectantur, & vniuntur animæ, ut non subiectantur, neque vniuntur potentiis superadditis, etiam si hæ animam comitentur. Hanc conclusionem non possum euidenti ratione probare, illam tamen satis probabiliter suadeo. Hæc accidentia subiectantur in anima, & ipsa per se sufficiens est, ut sit subiectum adæquatum illarum: ergo non est multiplicandum aliud subiectum inadæquatum pro his actionibus, etsi enim anima potentiis ad illas efficiendas indigeat; non tamen ad illas recipiendas, neque illarum vniões terminandas. Confirmatur: Potissima ratio, quam assignant Doctores ad potentias superadditas constituendas, est, ut anima determinetur ad has actiones, videlicet volituias, & illas intellectuias efficiendas; sed ad illas recipiendas, vel terminandas non indiget hac determinatione speciali, quia eo ipso quod sit determinata ad intellectum producendam, manet determinata ad illam recipiendam, & illius vniõnem terminandam: ergo non indiget determinatio ex parte principij passui: ergo non indiget potentiis, quæ animam iuuat ad patiendum suas operationes, vel ad termi-

nandum ipsarum vniões, etsi illa indigeat ad efficiendum: ergo etiam si dentur potentia, quæ actiue concurrat cum anima ad suas operationes, nulla datur, quæ passiuè finalis cum anima influat in easdem, quas actiue producit.

QUINTA CONCLUSIO. Brutorum animæ immediatè tanquam subiectum adæquatum recipiunt suas operationes. De operationibus sensus interni, & materialis appetitus probatur eadem ratione, quæ probauit intellectum, & volitionem subiectari in anima: de reliquis operationibus ab harum paritate.

SEXTA CONCLUSIO. Sensationes materiales hominis subiectantur in materia, tanquam in subiecto adæquato inhesionis: non subiectari in anima tanquam in subiecto inhesionis adæquato fatentur omnes, quia accedens materiale non potest educi ex subiecto spirituali: subiectari in toto composito tanquam in subiecto adæquato, & in anima tanquam in subiecto inadæquato contendit Arriaga disp. 3. sect. 2. subsect. 2. vbi respondet variis rationibus, quæ alij adducunt ad probandum unitatem spirituales non posse esse subiectum adhuc inadæquatum rei materialis; ego tamen Arriagæ solutionibus non indigeo, quia rationes omnes, quæ ex aliis in suam sententiam adducit inefficaces iudicio scrupulorum enim est asserere formam materialem communicatam subiecto, ex quo educeretur, suam materialitatem alio modo, quàm per vniõnem, quo possumus dicere animam rationalem communicare subiecto suam spiritualitatem, neque alius est modus communicandi prædicta inter subiectum, & formam; materia enim unita formæ sensitiuæ non fit sensitiua, neque unita formæ rationali rationalis fit, sed tantum totum ratione formæ, quam doctrinam sæpe repeto, & sæpius esse repetenda, quæ video multos hac communicatione prædicatorem inter materiam & formam offendere, & prolixè satis inutiliter quæ ex hac doctrina non penetrata disputationes protendere.

Probo rem spirituales non posse esse subiectum inadæquatum educationis rei materialis, ex communi sententia, quæ admittit non posse esse subiectum adæquatum, quo posito sic arguo. Incapacitas recipiendi adæquatè formam materialem in subiecto spirituali non provenit ex eo quod sit inferioris ordinis cum illa indigentis alio compingit adiuuante, vel eleuante, quia subiectum spirituale perfectius est forma accidentali, sed ex improportione, quæ est inter rem spirituales, & materialem: sed eadem improportio remanet respectu subiecti inadæquati: ergo eadem incapacitas. Rem explico; incapacitas hæc in subiecto spirituali non oritur ex imperfectione ipsius, sed ex nimia perfectione, propter quam illi repugnat formæ spirituali subiecti; ergo non supplebitur hæc incapacitas per aduentum alius compingit passui, quia non minus est contra perfectionem rei spiritualis esse subiectum inadæquatum rei materialis, quàm adæquatum.

Meam ratiocinationem apriet virtus productiua rei materialis respectu spiritualis, & spiritualis respectu materialis: Res materialis inferioris est ordinis, & ideo ut spirituales producat, indiget principio eleuante, quo rem spirituales producat: Res spiritualis altioris ordinis est respectu materialis, & ideo illam producit sine alio compingit materiali, quia non indiget eleuatione illius cum superior sit: ergo si res spiritualis posset esse subiectum educationis rei materialis, non indigeret compingit eleuante: sed ipsa, ut pote altioris ordinis illam adæquatè reciperet. Accedit ad hanc ratiocinationem, necessarium non esse ex aliquo capite has sensationes recipi adhuc inadæquatè in anima, ut ex conclusione sequenti, & ex dicendis Controv. 5. Punct. 1. de natura intellectus, & aliarum operationum clarè constabit: quæ ratio non est levis momenti, cum absque necessitate ponendum non est accedens materiale subiectari in forma spirituali, quod tantum pro hac questione inuentum est.

SEPTIMA CONCLUSIO. Sensationes materiales vniuntur animo rationali. Probo hanc conclusionem: idem debet esse principium sentiens, & appetens: ergo eidem principio sentiendi, & appetendi debet uniti sensatio, & appetitio: hoc debet esse anima: ergo animæ vniuntur hæ operationes. Hoc principium debere esse animam sic probat: sensatio, & appetitio includunt influxum actiuum, sed materia neque inadæquatè concurrat ad actum sentiendi, & appetendi: ergo anima tantum est quæ sentit & appetit. Respondet Hurradus disp. 4. sect. 3. vbi docet, sensationes materiales recipi in materia, immemor distinctionis inter receptionem

receptionem, & vnionem, sensationem includere actionem & passionem: nihilominus non esse necessarium animam recipere sensationes, etiam si idem debeat esse principium sentiens & appetens, quia principium appetens appetitum materiali non est forma sed totum compositum: forma ratione actionis, & materia ratione passionis. Vnde non est necessarium, vt principium cognoscens sit forma, sed totum compositum: forma ratione actionis, & materia ratione passionis.

18 Hunc dicendi modum recte impugnat Arriaga supra: In primis, quia agere concipitur actus sentiendi diuinus in duobus subiectis, in vno ratione actionis, in altero ratione passionis. Deinde hoc admissum adhuc solutio non satisfacit, quia principium appetens non indiget cognitione, vt recipiat actum, quem producit, sed vt illum producat: non enim illuminatur ad recipiendum, sed ad agendum: ergo id, quod producit actum appetitus debet cognoscere; sed anima producit actum appetitus, ergo anima debet cognoscere: ergo anima debet habere id, quod requiritur ad cognitionem, quem discursus huiusmodi legitimum esse existimo: sed ex hac vltima illatione ab Arriaga discedo. Ille existimat ad sensationem requiri formaliter actionem & passionem: & ex hoc antecedenti consequenter infert animam fore principium actuum, & passuum sensationis. Ego censeo passionem non spectare formaliter ad sensationem, sed tantum actionem, & informationem, & tantum infero ex principio ex quo Arriaga deducebat actionem, & passionem, actionem, & informationem, seu vnionem sensationis respectu animæ sentientis: passionemque eiusdem sensationis respectu animæ supra impugnauimus. Neque nouum est in Philosophia concedere informationem formæ respectu subiecti, cui non inhereat, quia anima rationalis materiam, cui non inhereat, informat.

19 Dubium esse poterat, an sensatio recepta in materia, & vnita formæ, vniretur etiam materiæ: cui affirmatiue satisfacio, quia nullam vidimus formam inherentem subiecto, cui non sit vnita, licet viderimus formam vnitam subiecto, cui non inhereat.

20 Reddi iterum molesta obiectio de communicatione effectus formalis formæ ad subiectum, quam omnes adducunt contra communem sententiam, quæ sensationes in materia receptas, & vnitas constituit: Sensatio recipitur in materia: ergo illi communicat suum effectum formalem: ergo materia est sentiens. Respondeo ex dictis sæpe effectum formalem inseparabilem, quem communicant formæ subiecto cuiusque, nihil aliud esse quam se totam communicare terminando secundum totam suam entitatem vnionem ad subiectum; hoc autem, quod est in sensatione constituere sentiens, & in gratia, seu sanctitate constituere sanctum, & in aliis formis similes denominationes tribuere, est connotare subiecta apta, ex quibus, & ex forma illis vnita resultat talis denominatio, & concretum per illam significatum: non verò ex ipsa forma vnita alij subiecto. Ex gratia habituali, ex Angelo, & vnione inter vtrumque resultat hoc concretum, *sanctum*, quod non resultaret ex gratia, & ligno, etiam si inter lignum, & gratiam vnio intercederet.

21 Obiicies contra conclusiones, quibus dixi, sensationes brutorum subiectari, & vniri in anima, & sensationes hominis tantum vniri animæ: sequi ex illis esse magis immanentes sensationes bruti, quam hominis; ex quo infertur esse magis vitales, quod nullus concedit. Respondeo, operationes bruti esse magis immanentes respectu animæ rationalis, non tamen esse magis vitales, quia maior immanencia, quam habent operationes bruti respectu formæ est immanencia in hæsiua, seu mediâ in hæsiione, quæ ad vitalitatem non spectat, non informatiua, seu mediâ informatione, & vnione, quæ tantum ad vitalitatem conducit.

22 Vltimò noto totam hanc doctrinam, æquè defendi in opinione, quæ nullam vnionem cognoscit in accidentibus respectu subiecti, quod informant præter inherentiam, seu in hæsiionem, quia secundum hanc opinionem sensatio recepta in materia per in hæsiionem habentem vicem vnionis inter vtramque, potest per aliam vnionem, quæ in hæsiio non sit, esse vnita animæ, & licet concedatur omnem in hæsiionem accidentis in subiecto esse vnionem vtriusque, non ideo necessariò dicendum est omnem vnionem accidentis ad subiectum informationis esse in hæsiionem, sed potest habere vnionem identificatam cum in hæsiione respectu subiecti, quod informat, & cui inhereat, & aliâ vnio-

nem distinctam ab in hæsiione, quâ informet subiectum informationis, cui non inhereat. Aduerto similiter me probasse sensationes materiales hominis non subiectari in forma, ex quo tacite intuli subiectari in materia, quod posset aliquis in questionem vocare, quia potest sensatio non subiectari in forma, neque in materia, sed quantitate, de quo parum curauimus, quia vix potest reperiri coniectura, quæ inclinet ad dicendum subiectari in quantitate; & difficillè erit rationem inuenire, quæ probabiliter suadeat sensationes has magis subiectari in materia, quam in quantitate iuxta nostrum modum philosophandi, qui vitalem immanentiam illarum constituit in vnione immediata ad formam, iuxta quam nullam vnionem, neque in hæsiionem requirunt in ordine ad materiam, vt vitales sint. Nihilominus coniector subiectari in materia, quia sunt operationes propriissimæ viuientis, quas in aliqua parte illius subiectari congruum apparet, quod ego speciali ratione probare non posse ingenuè fateor, neque id suadere meus est animus, sed tantum persuadere sensationes has non recipi in anima rationali adhuc inadæquatè, de quo in hac re est tota inter auctores dissertatio.

PUNCTUM II.

An potentia realiter distinguantur ab anima.

§. I.

Doctorem placita.

1 Pro vtraque contradictionis parte stat densum Doctorem agmen, negans potentiam realiter distingui ab anima. Ductat Scot. in 2. dist. 16. q. vnic. licet suam distinctionem ex natura rei illis accommodet. Consentit Bonau. dist. 3. q. 3. Doctorum turba nullam distinctionem realem, neque ex natura rei inter potentias, & animam inuenit. Sic sentit Greg. in 2. dist. 16. q. 3. Oham dist. 16. q. 24. & 26. Gabriel ibid. q. 1. Marfil. in 1. q. 1. art. 3. Henric. quolibet 3. q. 14. Hurt. disp. 4. sect. 4. Arriaga disp. 3. sect. 4. quibus ferè omnes recentiores, qui hoc tempore scribunt, consentiunt.

2 Dux illorum, qui distinctionem potentiarum ab anima propugnant, fertur D. Th. 1. p. q. 77. art. 1. quem tota sua sequitur schola, Caiet. ibid. Aegid. quodlib. 3. q. 10. Capreolus in 1. dist. 3. q. 3. art. 2. Sorus in Logica, c. de proprio q. 2. Heruæus quodlib. 1. q. 9. ex nostris hanc amplectuntur opinionem P. Suarius tom. 4. Metaph. disp. 18. sect. 3. n. 13. & sequentibus, & lib. 2. de anima, c. 1. P. Vafq. 1. 2. tom. 1. disp. 14. cap. 3. P. Greg. de Valentia tom. 1. disp. 6. q. 3. punct. 2. P. Toletus lib. 2. de anima, c. 4. q. 9. P. Rubius lib. 2. de anima, c. 3. tract. de potentiis animæ, q. 1. n. 6. PP. Conimbric. lib. de anima, c. 3. q. 4. Sententiam mediam amplexus est Durandus in 1. dist. 3. q. 2. qui arbitratu est potentias animæ vegetatricis, nimirum virtutem nutriendi, & generandi esse idem re cum anima, facultates verò sentiendi, & intelligendi, ab ea realiter distingui.

§. II.

Propria sententia.

3 PRIMA CONCLUSIO. Implicat potentia volitiua distincta realiter ab anima, & ab intellectu formaliter libera. Probo: omne principium liberum vt liberum essentialiter includit cognitionem principij liberè operantis: sed potentia volitiua distincta ab anima, & ab intellectu non esset cognoscitiua, neque posset habere cognitionem, vt fatentur omnes, qui distinctionem potentiarum tuerentur: ergo non esset libera. Respondebis: sufficere cognitione intellectus, vt voluntas libera constituatur. Contra: si intellectus & voluntas distinguantur, voluntas non constituitur realiter cognoscens per cognitionem voluntatis: ergo etiam si versaretur circa obiectum turpe, & se actibus prauis ex obiecto exerceret, rectè posset dicere ignorans & inscia operis à me facti, *feci illud*: ergo non liberè. Confirmatur: In principiis, quæ influunt in volitionem, illud libertatè propriam exercet, quod determinat alia compincipia ad operandum; & illud est liberum in actu primo, quod potest se ipsum, & reliqua, ex quibus actus primus componitur, ad eandem efficientiam determinare: sed tantum principium cognoscitiuum potest determinare seipsum, & alia compincipia